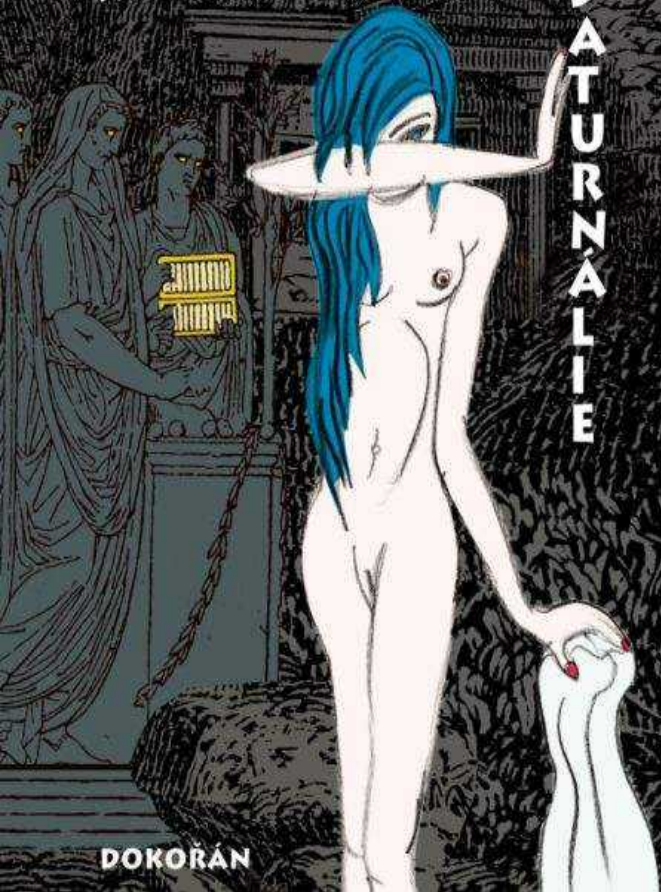

DECIUS CAECILIUS METELLUS
NA STOPĚ TĚMĚR
DOKONALÉ VRAZDY -
JE DO NÍ ZAPLETEN
I JULIUS CAESAR?

JOHN MADDOX ROBERTS

S
A
T
U
R
N
A
L
L
I
E

DOKOŘÁN

JOHN MADDOX ROBERTS

SATURNÁLIE

SPQR – SENATUS POPULUSQUE ROMANUS,
TJ. SENÁT A LID ŘÍMSKÝ

NAKLADATELSTVÍ DOKOŘÁN

John Maddox Roberts

Saturnálie SPQR V

© John Maddox Roberts 1999, 2012
Translation © Petra Pachlová, 2008, 2012

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické)

Z anglického originálu *SPQR V. Saturnalia*

přeložila Petra Pachlová

Odpovědný redaktor Marek Pečenka

Redakce Tereza Ješátková

Obálka Pavel Růt

Sazba Miloš Jirsa

Konverze do elektronické verze eReading, s r.o.

Vydalo v roce 2012 nakladatelství

Dokořán s. r. o., Holečkova 9, Praha 5,

dokoran@dokoran.cz, <http://www.dokoran.cz>

(517. publikace, 54. elektronická, pdf)

(520. publikace, 57. elektronická, epub)

(523. publikace, 60. elektronická, mobi)

ISBN 978-80-7363-455-1 (pdf)

ISBN 978-80-7363-458-2 (epub)

ISBN 978-80-7363-461-2 (mobi)

ŘÍM

v roce 61 př. n. l.

0 1/4 1/2
míle

1. Saturnův chrám	10. Klaudiův dům
2. Jupiterův chrám	11. Deciův dům
3. Chrám bohyně Vesty	12. Forum Romanum
4. Rostra (řečniště)	13. Bazilika
5. Archív	14. Kolový most
6. Kurie (sídlo senátu)	15. Aemiliův most
7. Vězení	16. Fabriciův most
8. Circus maximus	17. Cestiův most
9. Ciceronův dům	18. Tarpejská skála
	19. Dobytčí trh

Priscille Ridgewayové, která se nikdy nevzdává;
nekonečně jí děkuji za léta podpory.

I

Na italskou půdu jsem znovu vstoupil jednoho nevlídného prosincového dne. Studený déšť mi bičoval obličej a malý námořní kutr poháněný vesly pomalu připlouval do tarenského přístavu. Plavit se po moři v tuto roční dobu, dávno po plavební sezóně, bylo příšerné. Pochopitelně, pokud se mne týká, nic takového jako plavební sezóna neexistuje. Opustili jsme Rhodos za stejně nepříznivého počasí, proplétali jsme se mezi nekonečným řetězem ostrůvků a pak jsme zamířili vzhůru podél rozeklaného řeckého pobřeží. Přepřeli jsme úžinu oddělující Řecko od Itálie a okolo jižního cípu jsme se dostali až do poměrně chráněných vod Tarenského zálivu.

Přešel jsem po lodní lávce a vstoupil na pevninu s obvyklým pocitem hluboké úlevy. Nepadl jsem na kolena a nepolíbil zemi jen proto, abych zachoval dobré mravy. Můj žaludek se začal okamžitě uklidňovat. Ale stále přšelo.

„Země!“ zvolal procítěně s upřímnou úlevou Hermes. V podpaží nesl rance s našimi věcmi. Nenáviděl moře ještě víc než já.

„Uživej si, dokud můžeš,“ poradil jsem mu. „Za chvíli vyměníš zvedající se žaludek za rozmlácený zadek.“

„Chcete říct, že musíme *jet na koni*?“ Koně měl v lásce asi tak jako moře.

„Snad sis nemyslel, že do Říma půjdeme pěšky?“

„To bych nejspíš vydržel. Jak je to daleko?“

„Skoro tři sta mil. Naštěstí je to celé po vynikajících cestách první třídy. Pojedeme po via Appia do Kapuy a pak podle pod-

mínek po ní buď budeme pokračovat až do Říma, nebo zvolíme silnici via Latina. Obě cesty jsou skoro stejně dlouhé. Latina by mohla být v této roční době o něco sušší.“

„To je tak daleko?“ zeptal se Hermes. Jako můj otrok se už nacestoval o mnoho více než většina chlapců jeho věku, ale zeměpis mu stále nějak unikal. „Vždyť jsme v Itálii!“

„Itálie je mnohem větší, než si myslíš. Teď dojdi pro zbytek našich zavazadel.“

Rozmrzele se vrátil na loď pro moji truhlu a pár dalších věcí. Když odešel, po molu ke mně přistoupil úředně vyhlížející muž doprovázený svým tajemníkem.

„Kvintus Silanus,“ představil se, „správce přístavu. A vy budete...?“

„Decius Caecilius Metellus mladší,“ řekl jsem mu.

„Cenzorův syn, že? Dozvěděli jsme se, že byste se mohl vyložit zde nebo v Brundisiu. Vítejte zpátky v Itálii, senátore. Postarali jsme se, abyste se do Říma dostal co nejrychleji.“

Ohromilo mě to. Ještě nikdy jsem nebyl považován za tak významného. „Skutečně? Jak jste se postarali?“

„Pojďme pryč z toho deště,“ navrhl Silanus. Následoval jsem ho do budovy úřadu hned vedle přístaviště. Nejprve jsme vešli do podloubí u vchodu a setřásli z šatů kapky vody. Pak jsme vstoupili do jeho kanceláře, stísněné místnosti se stěnami pokrytými příhrádkami na dokumenty.

„Prosím, tady je něco na uklidnění žaludku,“ řekl Silanus. Otrok mi nalil pohár bílého vína. Bylo to slušné bruttijské, ne příliš ředěné vodou.

„V městských stájích u Appiánské brány na vás čekají koně a někde tady mám pro vás potvrzené průvodní dopisy, abyste mohl nechat cestou do Říma koně nakrmit a ustájit. Pokud budete potřebovat, vymění vám je za čerstvé.“ Asi minutu probí-

ral spisy v přihrádkách, až se kolem něj hladce protáhl jeho tajemník, sáhl do jedné z nich a vytáhl kožený sáček plný malých svitků.

„Kdo to všechno zařídil?“ zeptal jsem se.

„Cenzor,“ odpověděl Silanus. „Vy jste to nečekal?“

„Ani ne,“ přiznal jsem. „Povolání k návratu jsem obdržel na Rhodu a skočil na první loď směřující do Itálie, ale myslel jsem, že do Říma se budu muset dostat sám. Obvykle, když se vracím domů, můj otec nevyběhne ze dveří s vlající tógou a rozevřenou náručí, aby mě přivítal, jestli víte, co mám na mysli.“

„Nu, otcové už jsou takoví,“ prohlásil Silanus a nalil si pohár. „Nemůžete očekávat, že se budou chovat jako vaše stará sabinská chůva.“

„To jistě ne. Jak to v současné době vypadá na venkově?“

„Nezvykle klidně. Pro změnu můžete nechat své zbraně v zavazadlech.“

„A ve městě?“ zeptal jsem se.

„To nemohu říct. Slyšel jsem, že poslední dobou je to tam nebezpečné.“

„Klodius?“ V tom roce kandidoval Klodius na tribuna. To byl tehdy v Římě nejvýznamnější úřad: kdyby Klodia zvolili, měl by po celý rok neomezenou moc a zároveň by byl i nedotknutelný a zákony nepostižitelný. Jen při tom pomyšlení se mi svíral žaludek. Předpokládalo se, že ve volbách velmi snadno zvítězí. Klaudiovci byli patricijové, a tedy vyloučení ze zastávání tohoto úřadu, a Klodius musel dlouho a vytrvale usilovat o to, aby ho přeřadili mezi plebejce. Nakonec díky Caesarově a Pompeiově vlivu dosáhl svého cíle tím, že ho adoptoval nějaký podivný plebejský příbuzný jménem Fonteius. Všichni, kdo bojovali proti jeho přeřazení mezi plebejce, očekávali nadcházející rok s nepříjemnými pocity.

„Je to Caesarův pes,“ prohlásil Silanus, „ale říká se, že ho konzul nedrží na krátkém řetězu.“ Silanus, stejně jako všichni ostatní, hovořil o Caesarovi, jako by byl jediným konzulem. Druhý konzul, Bibulus, byl taková nula, že Římané o tom roku mluvili vždy jako o „konzulátu Julia a Caesara“. Vzal jsem si průvodní dopisy, vyzvedl svého otroka i věci a plahočil jsem se v dešti až k Appianské bráně.

Všichni se shodli na tom, že bych se neměl do Říma vracet dřív, než bude Klodius bezpečně pryč ze svého úřadu, nejlépe vůbec pryč z Říma. Ale to by nesměl zemřít Metellus Celer. Výzva mého otce, abych se vrátil, byla naprosto rezolutní, mám-li to vyjádřit velmi jemně.

Náš příbuzný Kvintus Caecilius Metellus Celer je mrtvý: má se za to, že byl otráven. Rodina se svolává na jeho pohřeb. Okamžitě se vrací do Říma.

Zdálo se to trochu přehnané. Jistě, Celer byl sice tehdy nejvýznamnější z rodiny Caeciliů, ale za normálních okolností by se jeho pohřbu zúčastnili jen nejbližší členové rodiny a příslušníci rodu, kteří se náhodou v době jeho smrti nacházeli v Římě. Ti všichni by dohlédli na obvyklé náležitosti provázející odchod prominentního muže. Povolat Caecilie z tak vzdálených končin, jako byl Rhodos, značilo, že je na obzoru politická krize.

My Metellové jsme byli politiky do morku kostí, avšak já byl jediným členem rodiny, jehož přítomnost v Římě se považovala za politickou přítěž. Můj talent dělat si nepřátele byl u muže tak prostého politických ambicí vskutku pozoruhodný. Lidé, kteří něco skrývali, v mé přítomnosti hned znervózněli.

U městské brány jsme si s Hermem vyzvedli dva koně, na třetího jsme naložili naše skrovná zavazadla a odklusali jsme. Hermes poskakoval v sedle způsobem, který byl bolestivý,

i když jste se na něj jen dívali. Pochopitelně jsem se tomu srdečně smál. Sám jsem jezdil na koni celkem slušně. Když jsem byl malý, začínal jsem na mírných klisnách na našem venkovském statku; když jsem dospěl v muže, poslal mě otec do cirku, aby mě vycvičili jezdci, kteří cválají vedle závodních vozů a pobízejí čtyřspřeží. Tenhle trénink se mi moc hodil ve Španělsku, kde jezdecko často pronásledovalo vzbouřence v kopcích. Přesto se ze mne nikdy nestal vášnivý milovník koní a raději jsem z pohodlí tribuny sledoval při jízdě profesionály. Bylo to však lepší než chůze nebo nedejbože plavba po moři.

Jako veškeré naše silnice, i via Appia byla skvěle udržovaná. Byla nejstarší z našich hlavních cest a táhla se mezi Kapuou a Římem. Její stavbu započal Appius Klaudius Caecus téměř před třemi sty lety a i zbytek je skoro tak starý, takže topoly a cedry vysázené podél ní byly majestátní a vzrostlé. Hrobky postavené vedle cesty většinou vypadaly příjemně prostě a odrážely vkus zašlých časů. Každých tisíc kroků stál milník, na kterém byly vyryty vzdálenosti do nejbližších měst a vždycky i přesná vzdálenost ke zlatému milníku umístěnému ve Foru Romanu. Proto kdekoli v naší říši římský občan přesně ví, jak daleko je k centru společenského života. Z nějakého podivného důvodu nám to připadá uklidňující. Snad proto, že když bloudíme mezi barbary, jen těžko věříme, že Řím vůbec existuje.

Není lepší nebo trvalejší důkaz síly a geniality Říma než naše silnice. Lidé přihloupě obdivují pyramidy, které nebyly postaveny k jinému účelu, než je uložení mrtvol dávno zesnulých faraónů. Kdežto římské silnice mohou lidé z celého světa *používat*. Barbaři se zřídkakdy namáhají své cesty vydláždít. Ti, kteří to dělají, se spokojí s tenkou vrstvou naštipaného kamene, snad ještě položeného na tenké vrstvě šterku. Římská silnice se podobá zdi zapuštěné do země, někdy až do hloubky

patnácti stop s pravidelně se střídajícími vrstvami sutě, kamenů a šterku, aby pevně spočinula na podloží. Střed je nepatrně vyvýšený, aby voda mohla odtékat pryč.

Římské silnice vedou rovně po celém světě jako pevně natažené provázky, s ohromujícím důvtipem na nich mosty překlenují údolí i řeky a tunely provrtávají horské výběžky, které jsou příliš velké na to, aby se daly pohodlně obejít. Čeho dosáhli při stavbě silnic ostatní? Ty naše jsou ryzím vyjádřením jedinečnosti, kterou představuje Řím.

Dobře, silnice jsme se naučili budovat od Etrusků, ale stavíme je lépe, než to kdy dokázali oni. Rozhodně je stavíme na místech, o kterých se Etruskům ani nesnilo.

Zaobíral jsem se těmito příjemnými myšlenkami, když jsme pomalu jeli k Venusii. Příliš dlouho jsem pobýval mezi cizinci a toužil jsem být znovu ve velkém městě, i když v něm byl Klo dius.

Po třech dnech jízdy jsme dorazili do Kapuy. Nádherné město, nejkrásnější v Kampánii, leželo uprostřed nejúrodnější půdy celé Itálie. Jak jsme se přibližovali, slyšeli jsme rachot proslavených kapujských bronzových dílen. Po celém městě byly rozesety slévárny a kovárny a hluk z kovadlin nikdy neutichal. Všechny předměty vytepané z bronzu od lamp až po slavnostní brnění se vyráběly v Kapui.

Také se ozývalo řinčení zbraní. Nebyly to zvuky války, ale cvičení. Za hradbami města byla asi dvacítká gladiátorských škol, protože Kampánie bývala vždycky srdcem sportu. Římané měli gladiátory rádi, ale v Kampánii se z nich stávaly přímo idoly. Když jsme kolem jedné projížděli, myslím, že to byla škola Ampliatova, něco mě napadlo.

„Připomeň mi, až se dostaneme do Říma, abych tě nechal zapsat do Statiliovy školy.“

„Nechcete mě snad prodat?“ zeptal se zděšeně Hermes.

„Samozřejmě že ne, ty tupče, ačkoli ta myšlenka má svůj půvab. Ale jestli mi máš být k užitku, musíš se umět ubránit. Už jsi dost starý na to, abys začal trénovat.“ Hermovi bylo tehdy asi osmnáct a byl to pohledný mladík s talentem pro kdejakou lumpárnu. Bylo naprosto legální vycvičit otroky v boji a tenkrát ještě neplatily žádné zákony o tom, že otroci nesmějí nosit zbraně, pokud doprovázejí svého pána za hradbami věčného města.

„Gladiátorská škola?“ Viděl jsem, že se mu ten nápad zamlouvá. Neměl ani ponětí, jak tvrdý bude trénink. Jako většina mladých chlapců se domníval, že život gladiátora je vzrušující a fascinující. Neuvědomoval si, že těch pár skvělých okamžiků v aréně v pozlacené zbroji s pery je výsledkem mnoha let dřiny pod dozorem krutých dohlížitelů s prasečíma očima, kteří si vynucují disciplínu bičem a rozžhaveným železem. Pochopitelně jsem neměl nejmenší úmysl nechat ho vytrénovat pro arénu, ale musel se naučit tolik, aby přežil pouliční rvačky a noční přepadení, které se staly běžnou součástí římského politického života.

Via Latina se na závěrečný úsek z Kapuy do Říma ukázala jako moudřejší volba. Cestou jsme nocovali v zájezdních hostincích nebo v domech přátel a příbuzných. Po devítidenním putování s častým střídáním koní jsme se celí rozlámaní a urousaní přiblížili k cíli. Hradby Říma byly na dohled.

Můj otec vzhledl od svitků rozložených před ním na stole. „Proč ti to trvalo tak dlouho?“ chtěl vědět. Byl to jeho obvyklý pozdrav.

„Zdrželo mě počasí, moře, roční období a několik líných koní. Zkrátka jako obyčejně. Těší mě, že tě nacházím při dobrém zdraví, otče.“ Skutečně si na svůj věk vedl skvěle. Jizva, která mu téměř rozpúlila obličej a nos, se zdála hlubší než kdy dřív a měl více vrásek a méně vlasů, ale vypadal stejně rázně a energicky jako vždy. Díky svému úřadu cenzora dosáhl na vrchol římského společenského života, ale to ho neukolébalo k nečinnosti. Bral se za zájmy ostatních členů rodiny stejně iniciativně a bojovně jako dřív.

„Nesmysl. Jako všichni synové se jen třeseš na dědictví. Posad se.“

Usadil jsem se. Byli jsme na nádvoří otcova městského domu. Zdi chránily před větrem a díky dopolednímu slunci tam bylo příjemně. „Proč je mě tady zapotřebí? Na Celerův pohřeb přijíždím jistě dost pozdě.“

Moji otázku přešel. „Kretikus mi napsal o tvém bláhovém dobrodružství v Alexandrii. Mohli tě zabít kvůli něčemu, co pro Řím nemá žádnou důležitost.“

„Ukázalo se, že pro Řím to mělo velikou důležitost!“ zaprotestoval jsem.

„Ale proto ses do toho nenamočil!“ pravil důrazně a uhodil dlaní o stůl, až pera a nádobka s inkoustem nadskočily. „Způsobila to tvoje nepřístojná láska ke čmuchání a bezpochyby i tvoje slabost pro společnost prostopášných žen.“

„Ne žen,“ zamumlal jsem, „Múz.“

„Cože? Přestaň plácát. Je před námi důležitá záležitost a pro

jednou budeš moct čmuchar, co hrdlo ráci, a navíc s požeňným rodiny.“

To znělo slibně. „A co Klodius?“

Neklidně se zavrtěl, což nedělal často. „S Caesarem jsme věci trošku urovnali, takže dokud bude ve městě, ten malý zmetek tě nejspíš nechá na pokoji. Ale koncem roku Caesar z Říma odjíždí a ty taky. Slyšel jsi o Caesarově prokonzulárním úřadu?“

„V Egyptě jsme se doslechli, že on a Bibulus dostali na starost správu italských kozích stezek a úklid hnoje, ale na Rhodu se nám doneslo, že Vatinius pro Caesara uhájil Předalpskou Galii a Ilýrii.“

„To je pravda. Teď mu ještě senát přidal Zaalpskou Galii spolu s prokonzulátem na pět let.“

Spadla mi čelist. „Dosud nikdo neměl tak rozsáhlé území, ani nebyl na tak dlouho jmenován do úřadu!“ vydechl jsem. „Všichni vědí, že Galie každou chvíli vybuchne jako sopka. A oni celé to území svěřili *Caesarovi*?“

„Mám úplně stejný názor. Většina senátorů doufá, že se buď zlostudí, nebo že ho zabijí. V každém případě bude pět let z Říma pryč.“

„To je šílené,“ prohlásil jsem. „Caesar má víc rozumu než zbytek senátu dohromady. Za pět let si vybuduje větší klientelu, než měl Marius, a bude dost silný na to, aby mohl vytáhnout proti Římu.“

„Myslíš, že jsi jediný, koho to napadlo?“ Pohrdavě mávl rukou. „To není tvoje starost. Když ses teď vrátil, svolám schůzku rodinné rady. Přijď sem dnes večer těsně před západem slunce.“ Obrátil svoji pozornost zpět ke svitkům. To bylo všechno. Byl jsem propuštěn.

Cítil jsem zmatek, ale také velkou úlevu. Navštívil jsem svého otce, atím jsem splnil nejdůležitější povinnost. Teď jsem

si mohl dělat, co se mi zlíbilo. Takže jsem si to pochopitelně namířil na Forum. Říman odloučený příliš dlouhou dobu od Fora trpí nemocí ducha. Chřadne a hyne žalem. Ví, že ač je jeho práce důležitá a radosti v místě pobytu nezměrné, je daleko od středu světa. Cítil jsem se báječně, když jsem se blížil k místu, ke kterému mě dovedlo tolik stovek milníků.

Vynořit se ze změti úzkých uliček a průchodů před Forem bylo jako vyjít z uzoučké horské stezky na rozlehlou planinu. Pohled se otevřel a já nad sebou viděl konečně víc než jen úzký proužek nebe. Velké baziliky, pomníky, řečnickou tribunu *rostra*, kurii, kde se schází senát a která nebyla v poslední době vypálena, a hlavně nejmilovanější budovy ze všech – chrámy. Od překrásného malého kruhového Vestina chrámu sahaly až nahoru a byly završeny nádhernou korunou Kapitolu, sídlem Jupitera Optima Maxima.

Ale snad ještě víc než architektura tvořili Forum samotní obyvatelé. Jako obvykle tam byla tlačénice, dokonce i v tak chladný prosincový den. Občané, propuštěnci i otroci, ženy, cizinci a děti nerozlišitelného stavu, ti všichni spěchali, procházeli se či si jen hráli podle toho, jak jim nálada velela. A právě to bylo vzrušující. Každý, kdo je úzce spjat se srdcem Říma a napojen na jeho tlukot, a já k takovým lidem patřím, vycítí rozpoložení města stejně, jako matka vycítí náladu svého dítěte: strach, smutek, rozjařenost, rozhořčení, zlost, to vše je patrné člověku, který ví, jak číst v náznacích.

Věděl jsem, že to nemůže být jen očekávání saturnálií, které měly započít za několik dnů. Římané sice milují veselí spojené se saturnáliemi, ale tyto svátky v sobě nesou i něco ponurého, protože je to doba, kdy musíme platit své dluhy. Ne, tohle bylo něco jiného, další malá spleť záhada, co čekala na rozluštění.

Vnořil jsem se do davu a začal zdravit staré přátele a domlouvat si večere. Přes všechnu obrovskou moc a slávu je Řím jen přerostlé farmářské městečko, a ať jsem se podíval kterýmkoli směrem, vždycky jsem zahlédl nějakou známou tvář. Hermes se mi držel za patami a oba jsme pomalu procházeli Forem až vzhůru na Kapitol, kde jsem učinil oběť jako poděkování za svůj šťastný návrat.

Zkraje odpoledne jsem Herma poslal domů pro mé lázeňské potřeby a pak jsem odpočíval v páře a horké vodě, zatímco přátelé a známí klábosili o vozatajích, gladiátorech, ženách skandální pověsti a tak podobně. Přišlo mi zvláštní, že se nikomu moc nechtělo hovořit o politice. Ne že by se báli, což by se mohlo stát v případě, že je u moci šílený tyran nebo nemilosrdný diktátor, jako tomu bylo poslední rok za Maria nebo za Sullovy hrůzovlády. Teď to spíš vypadalo, jako by byli zmateni. Poslední věc, kterou Říman přizná, je to, že netuší, co se děje.

Proto jsem se rozhodl navštívit egyptskou ambasádu. Velvyslanec Lisas byl v Římě už celou věčnost a sbíral klepy ze všech koutů světa, protože svůj čas věnoval jen zábavě a uplácení římské vlády a ostatních velvyslanectví. Ten tlustý, starý zvrhlík mě jako vždy přijal velmi pohostinně. S jistým zděšením jsem si povšiml, že pod silným nánosem líčidel je jeho obličej zjizven spoustou drobných ranek. Nejspíš budeme brzy potřebovat nového egyptského velvyslance. To by mě zarmoutilo, protože Lisas, abych to vyjádřil velmi volně, byl neocenitelnou studnicí informací.

„Vítejte, senátore, vítejte,“ rozplýval se starý muž. Zatleskal a přiběhli otroci, aby mi umyli ruce a nohy, přestože jsem právě vyšel z lázně. Jeden mi sundal tógu, druhý mi vrazil do ruky pohár. Další nás zuřivě ovívali. Nebylo horko a nelétaly žádné

mouchy, ale ti otroci zřejmě potřebovali trošku pohybu. Přešli jsme do malé kruhové jídelny, která byla jedním z mnoha výstředních rysů egyptské ambasády. Nedržela se žádných architektonických pravidel, která jsem byl schopen rozpoznat.

„Jeho veličenstvo mě informovalo, že jste mu loni prokázal mimořádné služby. Je vám velice zavázán.“ Hovořil, a jakoby zázrakem se na našem stole objevily lahodné pokrmy. Vždycky mě ohromilo, že ať jsem se u Lisa zastavil v kteroukoli dobu, byl čas oběda nebo večeře. Římané jsou velmi puntičkářští, pokud jde o dobu hlavních jídel, ne tak Lisas. I pro nečekanou zdvořilostní návštěvu měl připraveno víc než jen obvyklé ovoce, sýr a olivy, ale byl tu i čerstvý chléb, ještě teplý z pece, a pečená drůbež s krásně křupavou kůrčičkou.

Při jídle jsme si povídali o bezvýznamných věcech. Poptal jsem se na zdraví nejmladšího Ptolemaiova synka, který byl ještě v břiše své matky, když jsem opouštěl Alexandrii, a Lisas se mě zeptal na můj pobyt na Rhodu, protože doufal, že jsem byl na nějaké tajné misi. Bohužel, bylo to jen jedno z mnoha mých neoficiálních vyhnanství.

„Jsem trošku zmatený z římské politické situace,“ přiznal jsem, když mi otrok nalil sladké dezertní víno. „Byl jsem pryč moc dlouho a mí přátelé mi v tomto ohledu vůbec nepomohli.“

„Těžko se divit,“ prohlásil Lisas. „Události posledních měsíců jsou nebývalé. Caesarův konzulát je jedním z nejvýkonnějších.“

„Většina konzulů si jen odsedí dobu svého úřadu a doufá, že jim poté svěří nějakou bohatou provincii,“ prohodil jsem.

„Přesně. Ale Caesar takový není. Téměř okamžitě prosadil zákon na podporu Pompeiových veteránů. Nato postoupil třetinu smluv Krassovým přátelům, výběřčím daní v Asii.“

Pokrčil jsem rameny. „Dluhy z vojenského tažení. Ti tři drží

při sobě tak pevně jako moje neprovdané tety. A kdyby mu ti dva nepomohli, Caesar by se nikdy nestal konzulem.“

„To je pravděpodobné. Samozřejmě tomu přispívá i to, že se chová, jako by byl konzulem jediným.“

„A jak se to stalo?“ zeptal jsem se. „Jistěže je Bibulus bezpáteří, ale copak se alespoň nepokusil svého kolegu přemocť?“

„Pochopitelně se o to pokusil.“ Lisas bezmocně rozhodil ruce po egyptském způsobu. „Ale vyštvali ho z Fora pod otevřenou pohružkou násilí a on se uchýlil do svého domu. Nato oznámil, že čeká na znamení.“

Nahlas jsem se zasmál. „To už zkoušeli před ním!“ Podle starých zákonů se musely odložit všechny veřejné záležitosti, pokud augur čekal na příznivé znamení. Byl to běžný způsob, jak intrikáni zdržovali přijímání zákonů, ale zřídkakdy fungoval déle než den nebo dva, rozhodně ne po celou dobu konzulátu.

„Caesar Bibula vůbec nevzal na vědomí a sám pokračoval v konání. Všiml jste si, že nyní už každý přestal používat jména Gaius a Julius a hovoří o něm pouze jako o Caesarovi? Některé lidi to znepokojuje.“

„To by mělo,“ prohlásil jsem. „Jen králové a otroci jsou nazýváni jedním jménem. A nějak se mi nezdá, že by se Caesarovi zamlouvala role otroka.“

„Přesně tak. Caesar také velmi elegantně přesvědčil senát, aby schválil Jeho Veličenstvu postavení krále Egypta, přítele a spojence římského lidu.“ Lisas zářil spokojeností.

Nechtěl jsem se ptát, jaký úplatek musel Ptolemaios nabídnout, protože jsem věděl, že musel být obrovský. Ale stál za to. Od nynějška nemohl žádný cizinec napadnout Egypt, aniž by vstoupil do války s Římem, a pokud by někdo Ptolemaia sesadil, Řím by získal záminku anektovat Egypt. Vrátil jsem se k původnímu tématu.

„Ríkáte, že Bibula vyhnali z Fora násilím. Nebyl v tom náhodou zapletený Klodius?“

„Kdo jiný? Jeho chátra podporuje Caesara a populáry.“

„A co Milo?“

„Hádají se, ale momentálně je na vzestupu Klodius. Milo se spojil s Ciceronem a Cicero si teď nejspíš balí zavazadla. Až Klodius převezme úřad tribuna, prvním rozkazem ve funkci pošle Cicerona do vyhnanství a jako záminku použije popravu Katilinových spiklenců.“

„Jinak to nešlo,“ řekl jsem v rozpacích. Samotnému se mi nelíbila představa poprav, ale projednou jsem s Katem souhlasil: bylo pošetilé poskytnout ústavní ochranu lidem, kteří v té chvíli zrovna chtěli ústavu násilím svrhnout.

„Mě nemusíte přesvědčovat,“ prohlásil Lisas. „Je to jen výmluva. Cicero bojoval proti Klodiově přeřazení mezi plebejce vším legálním a politickým umem, kterým disponoval, a že nebyl malý. A Klodius nezapomíná.“ Napil se vína a postavil pohár na stranu. „Ale konec Caesarova úřadování se blíží. Události v Galii se začínají hýbat.“

„Byl jsem tam na velvyslanectví s Kretikem těsně předtím, než jsme odjeli na misi do Alexandrie. Místní lidé jsou z nás velmi nešťastní.“

„Jsou to neosvícení barbaři. Spojenci Říma odpadávají a přidávají se ke komukoli, kdo je schopen klást odpor další římské expanzi v Galii.“

„Za to je těžko můžu odsuzovat. Myslím pochopitelně ty svobodné. Občas si velmi nenuceně dopomáháme k územím cizích lidí. To však není žádný důvod, aby nás naši spojenci zrazovali.“

„Nicméně se v tom objevil nový činitel,“ prohlásil Lisas. Protahoval své sdělení z čirého potěšení, že mě napíná a tak s podrobnostmi otálel co nejdéle.

„Nový činitel? Snad ne invaze z toho ostrova na severu, z Británie, či jak se jmenuje?“

„Ach ne. Východní Galové se už několik let perou jen mezi sebou.“

„O tom jsem věděl. Mám pocit, že jednu frakci vedl Aedui a druhou Arverni. Situace se však mění tak rychle, že je obtížné ji sledovat.“

„Je to stále přibližně tak. Nicméně se říká, že Arverniové prohrávali, a tak se bláhově rozhodli, že potřebují, nu... spojení.“

Vzalo mi to dech a málem jsem upustil pohár. „Jupitere, ochraňuj nás! Chcete říct, že Germáni opět překročili Rýn?“

„Nejspíš to tak bude. Zatím jen žoldáci, ale mají nového a očividně ctižádostivého krále, nějakého Ariovista. Naposledy jsem slyšel, že je východně od Rýna, ale moje zdroje teď tvrdí, že na západním břehu by mohlo být víc než sto tisíc germánských válečníků. A Germáni už dlouho, předlouho prahnou po úrodné půdě Galie.“

Zasténal jsem. Cizinci se většinou dělili na tři kategorie. Na komické, jako byli například Egypťané nebo Syřané. Pak na ty, kteří byli jak komičtí, tak děsiví, jako Galové. A zbývali Germáni, kteří byli jen děsiví.

„Senát jistě neposílá Caesara do Galie s rozkazem odehnat Germány?“

„V žádném případě. Mám za to, že Caesar nejprve zajistí, aby se Helvéti nestěhovali na římské území. Toho se obáváme už celé roky. Nemůže jen tak napochodovat k Rýnu a nechat si je za zády. Myslím si, že má v úmyslu obsadit Helvetii a pak se obrátit na severovýchod a podrobit si Germány a jejich galské spojence.“ Vrhla na mě omluvný úsměv. „Pochopitelně to je jen moje teorie. Nejsem voják.“

Lisas se potýkal se světem ze svého velvyslanectví, ale uměl číst v mapách a moc dobře chápal politiku tak, jak se odehrávala ve světovém měřítku. Nepochyboval jsem, že při popisu situace je velmi blízko pravdě. Římské teritorium sice nesahalo až k Rýnu, ale celé generace ho považovaly za naši neoficiální hranici. Pokud by ho Germáni překročili, značilo by to jasné nepřátelství.

„Ještě nikdy nikdo nezískal velké bohatství tím, že bojoval s Germány,“ řekl jsem. „Galové jsou v porovnání s nimi zámožní lidé.“

„Ale člověk může získat slávu a vítězství,“ podotkl Lisas. „A kdo byl poslední Říman, který porazil Germány?“

„Samozřejmě Marius,“ odpověděl jsem. „V bitvě u Aquae Sextiae a Vercellae.“

„A jaké je Caesarovo největší přání kromě toho být novým Mariem? Celou svoji kariéru nadbíhal populárům a neustále zdůrazňoval, že Marius je jeho strýc, protože se přiženil k nim do rodiny.“

„Dává to smysl,“ připustil jsem. „Ale udivuje mě, že i takový muž jako Caesar věří, že má dostatek schopností na to, aby porazil Germány! Několik vítězství ve Španělsku rozhodně nemá takovou váhu. Marius ty bitvy vyhrál, protože vybudoval své legie od nuly a k vítězství je vedl dvacet let. Nemůžete jako nový prokonzul převzít velení nad již ustavenými legiemi a očekávat od nich takové výkony a takovou oddanost.“ Už když jsem to říkal, věděl jsem, že se nejspíš mýlím. Všichni, včetně mě, už celé roky Caesara podceňovali.

„Caesar má přirozené nadání strhnout prosté lidi. A nejsou obvyčejnější muži než legionáři. Jsou nejmocnější silou na světě, mocnější než politici a konzulové a mocnější než senát. Marius to věděl a Sulla také. Pompeius to nikdy nepochopil, a proto jeho hvězda zapadá.“

Při odchodu mi Lisas stiskl paži. „Decie, příteli, vždycky vás rád vidím, ale nečekal jsem, že se objevíte dřív, než koncem příštího roku, kdy Klodioví vyprší tribunát.“ Zasněžil mě do některých důvěrných informací a teď očekával, že mu jeho laskavost oplatím.

„Musím přiznat, že mě to také překvapilo. Z Rhodu mě nečekaně povolali zpátky. Má to co dělat s Celerovou smrtí.“

Oči se mu rozzářily spikleneckým jasem. „Převelice významný muž. Jeho předčasný skon nás velmi zasáhl. Vaše rodina očekává, že v této záležitosti prokážete své... výjimečné nadání.“

„Nevidím jiný důvod, proč mě tu chtějí. Nejsem v rodině zrovna oblíbený.“

„Ale máte před sebou skvělou budoucnost,“ rozplýval se. „Jsem si jistý, že za deset dvacet let budete nejvýznamnější ze všech Metellů. Musíte mě chodit často navštěvovat, když jste teď v Římě. Je možné, že vám pomůžu. Doslechnu se totiž spoustu věcí.“ A pochopitelně chtěl, abych mu pověděl všechno, co se dozvím. Třeba to bude poctivý obchod.

Příliš jsem nesdílel jeho víru v mou světlou budoucnost. V té době se v Římě dalo dosáhnout význačného postavení jen válečnými úspěchy nebo mimořádnou dlouhověkostí (Cicero byl – jako vždycky – výjimkou). Vojenský život se mi hnusil a naděje, že se dožiju svých čtyřicátých narozenin, byla pramalá. Kupodivu jsem nakonec dosáhl úspěchu, který mi Lisas před mnoha lety předpověděl, ačkoli se tak stalo způsobem, o kterém se ani jednomu z nás nesnilo. Jsem jediný z rodiny Caeciliů své generace, který je stále ještě naživu.

Ale v Caesarovi se mýlil. Caesar nechtěl být novým Mariem; chtěl být jediným Juliem Caesarem.

Schůzka se konala v domě mého otce. Když Hermes zaklepal na dveře, *janitor* otevřel a my jsme vešli dovnitř. Staré sídlo bylo nezvykle tiché.

„Pán je s ostatními v trikliniu,“ informoval mě starý vrátný. „Váš hoch bude muset zůstat v zadní části domu s ostatními otroky.“ To vysvětlovalo zvláštní klid.

Hermes se ušklíbl. „Já počkám venku před domem na ulici.“

„Myslíš v té hospodě na rohu,“ opravil jsem ho. „Upaluj dozadu.“ Nakvašeně odkračel. Cítil jsem s ním. Skutečný důvod, proč nechtěl jít do zadní části domu, byl ten, že můj otec neměl ve svém městském sídle žádné mladé pěkné otrokyně.

Kromě mého otce se v trikliniu sešli tři Caeciliové. Všichni se jmenovali Kvintus, protože moje rodina, co se týče jmen, zrovna nevynikala představitivostí: Kretikus, momentálně nejvýznamnější člen rodu, bývalý konzul a pontifex, s kterým jsem několikrát sloužil v cizích zemích; Nepos, který byl v předešlém roce prétozem, a nakonec jeden adoptovaný Caecilius, pyšníci se zvučným jménem Kvintus Caecilius Metellus Pius Scipio Nasika, byl pontifikem a právě sloužil jako tribun lidu. Zbytek významných členů rodiny pobýval toho roku mimo Itálii.

Vyměnili jsme si stručné pozdravy. Chybělo obvyklé víno a občerstvení. V místnosti nebyl ani džbán s vodou. Tito muži se sešli kvůli důležité záležitosti.

„Jsem překvapený, že jsi stále v Římě, Nepote,“ řekl jsem. „Myslel jsem, že jsi dostal Sardinii.“

„Předal jsem ji dál,“ odpověděl. „Vzal si ji Vettius.“ Nepos byl vysoký, vojácký muž, který jako jediný z předních členů rodu podporoval Pompeia. Trpělo se mu to, protože kdyby se Pompeius stal diktátorem, alespoň jednoho z nás by nepopra-

vili nebo neposlali do vyhnanství a rodina by si udržela většinu majetku.

„Mám pro tebe pochopení,“ řekl jsem mu. „Taky bych Sardinii nepřijal, ani kdybych ji vyhrál v kostkách.“

Kretikus se ušklíbl. „Ty ses nezměnil, Decie. V politice jsi naprostý hlupák. Nepos zůstává v Římě, protože bude příští rok kandidovat na konzula.“

„To leccos vysvětluje,“ řekl jsem. „Prokonzulární provincie je vždycky lepší než Sardinie. Která se nabízí?“

„Pokud v zahraničí nenastane nějaká mimořádná situace, dostane přední Hispánii,“ řekl otec. Nikdo ani nenaznačil, že by Nepota mohl někdo porazit, nebo že by kvůli mimořádné situaci vytouženou provincií nezískal. Když se rodina Caeciliů Metellů rozhodla nějaké prokonzulární území získat, dostala ho. A Španělsko už bylo územím Metellovců dobrých dvě stě let. Vládli jsme tam tak dlouho, že to po italských državách byla naše nejmocnější základna.

„Příští rok bude špatný,“ podotkl Kretikus. „Klodius bude stát proti Ciceronovi a jako tribun může způsobit velké škody. V následujícím roce budeme potřebovat mít co nejvíc vlivu, abychom dokázali odčinit vše, co Klodius napáchá. Scipio bude kandidovat na post kurulského edila.“

Scipio přikývl. Byl to bledý, vznešený, asi pětatřicetiletý muž. „Jako edil zajistím konání otcových pohřebních her. Zamýšlím uspořádat gladiátorské hry výjimečné velkoleposti.“ Jeho adoptivní otec Metellus Pius starší zemřel před čtyřmi lety. Stalo se zvykem pozdržet pohřební hry do té doby, než se dědic stal edilem a mohl rozhodovat o veřejných podíváních. Takto mohl zároveň splnit své občanské i synovské povinnosti a získat na oblíbenosti pro zvolení do vyššího úřadu. Když byl edilem Caesar, nasadil při výdajích na hry neuvěřitelně vysokou laťku.